

ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΟΥΣΙΟΝ ΠΑΘΟΣ...

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΑ ΣΕΠΤΑ ΩΣ ΦΩΤΑ ΣΩΣΤΙΚΑ

- Ο φέρων τα πάθη της σαρκός και την οδύνη της φθαρτής ανθρώπινης φύσεως Ιησούς Χριστός τελεσιουργεί και μυσταγωγεί το μυστήριο της σωτηρίας του κτιστού ανθρωπίνου Γένους.
- Η τελείωση του θείου πάθους επί του ξύλου του Σταυρού είναι ελευθέρια και εξ' αγάπης κένωση του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, ο οποίος θραύει τα νομοτελειακά δεσμά οιασδήποτε κτιστής αναγκαιότητας πορευόμενος απολύτως αυτεξούσια προς το «εκούσιον πάθος», τον ίδιο τον θάνατο, για να τον πατήσει και να τον μεταποιήσει σε αιώνιο ζωή.
- Το παραδόξως «συναμφότερον» του θανάτου και της ζωής, του σταυρού και του «κενού μνημείου», της εν Άδη καταβάσεως και της εκ του τάφου αναβάσεως στο θεανδρικό πρόσωπο του όντως Σωτήρος και Λυτρωτού Ιησού Χριστού είναι οντολογικά ανάσταση και ζωή σύμπαντος του ανθρωπίνου γένους.

Υπάρχει, άραγε, μεγαλύτερη και προκλητικότερη για την πεπερασμένη ανθρώπινη λογική, παραδοξότητα, φυσική αντινομία και άρση της κτιστής νομοτέλειας των όντων από αυτήν, η οποία περιέχεται σε μια αράδα λέξεις στη φράση : «νεκρούσαι και ζωοίς με ...» ;

Το ερώτημα είναι σαφέστατα ρητορικό επειδή ακριβώς η αντινομία, όπως την αντιλαμβάνεται ο πεπερασμένος ανθρώπινος νους, ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο ή τον θάνατο και την ζωή μεγενθύνεται και διογκώνεται, όταν αναλογιζόμεθα το ακατάληπτο μυστήριο της «εκ του θανάτου ζωής», όπως συντελέστηκε εφάπαξ, οριστικώς και αμετακλήτως, στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού. Πολλώ δε μάλλον η θαυμαστή παραδοξότητα στο βαθύτερο και ουσιαστικότερο θεολογικό και οντολογικό (υπαρξιακό) νόημα της ως άνω φράσεως αποκαλύπτεται όταν αποπειράται ο κτιστός και υποκείμενος στην φθορά άνθρωπος να ερμηνεύσει την δυνατότητα, ως ήδη πιστοποιημένη και ολοκληρωμένη οντολογικά βεβαιότητα, και της προσωπικής σωτηρίας του, ήτοι της μετοχής του στην εκ του προσωπικού του θανάτου αιώνια εν Χριστώ ζωή, επειδή εκείνος ο όντως κατά την ανθρώπινη φύση του νεκρός Ιησούς Χριστός κατέστη πρόξενος της αφθάρτου αιωνίου ζωής και αθανασίας σύμπαντος του πεπτωκότος και κτιστού ανθρωπίνου γένους.

Ίσως προκαλεί και μάλιστα στον απόλυτο βαθμό το γεγονός ότι ο θάνατος του ενός αποτελεί απαρχή ζωογονίας πάντων των ανθρώπων, οι οποίοι στο Θεανδρικό πρόσωπο του Ιησού Χριστού καθορούν ενσαρκωμένη και υποστασιοποιημένη την συγκλονιστική σωτηρολογικών διαστάσεων φράση «λύτρον αντί πολλών». Παρά ταύτα όμως η ελευθέρα και εξ' άκρας αγάπης κενωτική πορεία του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού προς το «εκούσιον πάθος» αποκαλύπτει την εκτός πάσης κτιστής νομοτελειακής φυσικής αναγκαιότητας εθελούσια λυτρωτική θυσία του μόνο εξ ελευθερίας και αγάπης για την οντολογικά απόλυτη σωτηρία και λύτρωση του υποκειμένου στη φθορά και τον θάνατο ανθρώπου, η οποία δεν συντελείται «μαγικά» ή με την κατάλυση του «αυτεξούσιου», της απολύτου ελευθερίας, του ανθρωπίνου προσώπου, αλλά είναι η μυσταγωγία της προσωπικής μετοχής και κοινωνίας του Θεανθρώπου Χριστού στο ανθρώπινο πάθος και στην οδύνη της κτιστής και φθαρτής ανθρωπίνης φύσεως, ήτοι στον ίδιο τον θάνατο του ανθρώπου.

Η συγκλονιστική μετοχή και κοινωνία του αναμάρτητου Ιησού Χριστού στο «κοινό πάθος» του σύμπαντος ανθρωπίνου γένους, στον σωματικό θάνατο, είναι η τελειότερη αποκάλυψη της αγάπης του Θεού προς το «ίδιον πλάσμα» αυτού, τον άνθρωπο, αλλά και η πιστότερη απόδειξη του μεγαλείου ή μάλλον της μεγαλειότητας της διά του Σταυρικού θανάτου ελευθέρας αυτοθυσίας του Μονογενούς Υιού και Λόγου του Θεού να ολοκληρώσει το «σχέδιον της Θείας Οικονομίας», το οποίο άρχισε με την ενανθρώπισή του και ολοκληρώθηκε με την επί του Σταυρού νέκρωση του θανάτου μέσω του προσωπικού θανάτου του μόνο φυσικά κατά την ανθρωπινή φύση του.

Ο Ιησούς Χριστός ως «εθελόθυτον θύμα» εκουσίως θύεται γενόμενος «λύτρον αντί πολλών» μετέχοντας στα πάθη της ανθρωπίνης φύσεως, ήτοι στον σωματικό και ψυχικό πόνο, τον οποίο δεν προκαλεί μόνο η βιαιότητα, η κακοποίηση, η πείνα, η δίψα, οι λοιπές κακουχίες, αλλά και η προδοσία, η αγνωμοσύνη, η απόρριψη, τα βλέμματα της κακότητας, οι ιαχές του τυφλού μίσους που προέρχονται μάλιστα από το «ίδιον πλάσμα», τον άνθρωπο. Κορύφωση δε της μετοχής του Θεανθρώπου στο «πάθος της ανθρωπίνης φύσεως» είναι η «μετοχή στο πάθος του Σταυρού». Τα πάθη του Χριστού ως έκφραση της ελευθέρας και αβιάστου μετοχής του στα μαρτυρικά πάθη του ανθρωπίνου γένους μέχρι και τον θάνατο, όσα κι αν είναι «κοινά» κατά τα ανθρώπινα μέτρα, εντούτοις δεν είναι «κοινότυπα» κατά την οντολογική και σωτηρολογική τους διάσταση, σημασία και συνέπεια, επειδή στο Θεανδρικό πρόσωπο του λυτρωτού Ιησού Χριστού τα μαρτυρικά αυτά πάθη καθίστανται «σωστικά» και «απολυτρωτικά» για σύμπαν το γένος των βροτών. Γι' αυτό ακριβώς ο αοίδιμος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι επισημαίνει ότι : «ήσαν πάθη του Θεανθρώπου, πάθη της αχράντου ανθρωπίνης εκείνης φύσεως που διά της προσλήψεώς της εις την υπόστασιν του Λόγου είχαν ήδη θεωθή».

Ουδόλως τυχαία η Εκκλησία διά των θεοφόρων και θεοπνεύστων Αγίων Πατέρων της χαρακτηρίζει τα του Κυρίου πάθη ως «σεπτά» και «φώτα σωστικά» επειδή ακριβώς ο κατά την ανθρώπινη φύση πάσχων θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός δεν είναι ο «μοιραίος», ο «άβουλος», και νομοτελειακά αδύναμος άνθρωπος, αλλά ο ενσάρκωμένος Υιός και Λόγος του Θεού, ο τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, ο «Υιός του ανθρώπου», ο οποίος ενεργεί και τελεσιουργεί το «ακατάλυπτο μυστήριο της εκ του θανάτου ζωής» ουχί ο ακουσίως συρόμενος, αγόμενος και φερόμενος και εκβιαζόμενος, αλλά ο κυριαρχικώς και παντοδυνάμως, αγαπητικώς και εκουσίως, κενωτικώς και λυτρωτικώς αυτοθυσιαζόμενος καταργώντας κάθε όριο και δεσμό φόβου, πόνου, αναστολής ή συστολής. Έτσι, τα «πάθη τα σεπτά» καθίστανται στο θεανδρικό πρόσωπο του αναμάρτητου «εθελόθυτου θύματος» Ιησού Χριστού, «φώτα σωστικά», απαρχή της ανατροπής πάσης κτιστής φυσικής νομοτέλειας και αναγκαιότητας που προκαλεί ο φόβος του θανάτου. Αποτελούν την οντολογικώς απόλυτη θραύση του φόβου του θανάτου.

Στο πρόσωπο του λυτρωτού Ιησού Χριστού δεν καθοράται ένας απεγνωσμένος και «άβουλος θεός», τον οποίο ως «εξιλαστήριον θύμα» το ανθρώπινο γένος θυσιάζει, αλλά ο εθελουσίως πάσχων Σωτήρ, ο οποίος ως «εθελόθυτον θύμα», «άδολον αρνίον», και αναμάρτητος «αμνός του Θεού» αίρει την αμαρτίαν του κόσμου, γενόμενος εκουσίως «λύτρον αντί πολλών».

Η σωτηρία του κόσμου συντελείται με την εκούσια θυσία του ίδιου του εαυτού του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού ως έκφραση της απολύτου αγάπης του για τον κτιστό άνθρωπο, ο οποίος για να κάνει δική του την εξ αγάπης υπό του Θεού δωρεά της υπάρξεώς του πρέπει αυτή την αγάπη να την προσφέρει στην πηγή της, δηλαδή στο Θεό. Ο άνθρωπος όμως με την φθοροποιό αμαρτία του αρνήθηκε αυτή την ευγνώμονα και «αντιδοτική ευχαριστήρια κίνηση» του εαυτού και φυλακίσθηκε στη βιολογική φύση του. Έτσι οντολογικά υπετάγη στους νόμους της φθοράς και του θανάτου.

Αυτό όμως που αρνήθηκε ο άνθρωπος να προσφέρει στο Θεό, το αναλαμβάνει και το προσφέρει ο Κύριος με την εθελούσια θυσία του διά της οποίας ενώνει «τα το πριν διεστώτα», ήτοι το ανθρώπινο γένος με τον πλάστη και δημιουργό Θεό Πατέρα.

Ο Χριστός με το εκούσιο πάθος του φωτίζει εκ νέου την σωστή λειτουργία του ανθρώπου μέσα στην αποδοχή και την αντιπροσφορά της αγάπης του Θεού. Ο Χριστός σπεύδει ελευθέρως, «βιάζεται» εκουσίως να πάθει για να δείξει στον άνθρωπο την αιώνια θεία ζωή. Η θεόπνευστη υμνολογία της Εκκλησίας δοξολογεί την εν Χριστώ Ιησού θεία συγκατάβαση και μακροθυμία διακηρύττουσα ελπιδοφόρως: « Τα πάθη τα σεπτά, η παρούσα ημέρα, ως φώτα σωστικά, ανατέλλει τω κόσμω. Χριστός γαρ επείγεται του παθεῖν αγαθότητι, ο τα σύμπαντα, εν τη σαρκί περιέχων, καταδέχεται αναρτηθῆναι εν ξύλῳ, του σώσαι τον άνθρωπον».

Ο φέρων τα στίγματα του πάθους και δη του πάθους του Σταυρού Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός δεν ηττάται ως νομοτελειακώς υποτεταγμένος στην «ειμαρμένη», στην «κοινή μοίρα» των ανθρώπων, αλλά ως «απαθής Θεός» αγάπης και αγαπητικής κενώσεως μεταποιεί το «άτιμον ξύλον» σε «ξύλον αειδόξαστον». Ο δε π. Γεώργιος Φλωρόφσκι γράφει χαρακτηριστικά : «*Το μυστήριο του Σταυρού έχει δύο πλευράς. Είναι και «μυστήριο πόνου», και «μυστήριο χαράς». Μυστήριο πόνου και αγωνίας θανάτου. Μυστήριο εγκαταλείψεως, μυστήριο του εξευτελισμού και της εξουθενώσεως των παθημάτων ... Εις την Γεσθημανήν και εις τον Γολγοθάν ο θεάνθρωπος υποφέρει και πάσχει, μέχρις ότου τελεσιουργηθή το μέγα μυστήριο του θανάτου Του. Μπροστά Του ξεσκεπάζεται το μίσος και η τύφλωσις του κόσμου, το απεχθές και ηλίθιον της κακίας, το πάγωμα των καρδιών, η αδυναμία και η μικροψυχία των μαθητών Του, που «έφυγαν». Ξεσκεπάζεται το ψέμα της δήθεν «ελευθερίας» του ανθρώπου*

Και αυτός; Τα καλύπτει όλα με την συγχώρησιν της αγάπης που πονεί και πάσχει και προσεύχεται υπέρ των σταυρούντων..... Ο επί του Σταυρού θάνατος του Κυρίου είναι η κατάργησις του θανάτου, η άρσις της φθοράς, όπως θεοπνεύστως εκφράζεται στην όντως θεσπέσια και λιτή περιγραφή: «νεκρούσαι και ζωοίς με»

Για το πάθος του σώματος του Κυρίου και την απάθεια της θεότητός του ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός θεολογεί γράφοντας χαρακτηριστικά : « Ο ίδιος λοιπόν ο Λόγος του Θεού υπομένει τα πάντα κατά σάρκα, αφού παρέμεινε απαθής η θεία και μόνη απαθής φύση του. Γιατί, ενώ ο ένας Χριστός, που είναι συντεθειμένος από θεότητα και ανθρωπότητα και είναι σε θεότητα και ανθρωπότητα, έπασχε, από τη μία μεριά το παθητό έπασχε, όπως είναι από τη φύση του να πάσχει, και από την άλλη δεν έπασχε μαζί του το απαθές. Η ψυχή επειδή είναι παθητή, όταν κόβεται το σώμα και ενώ η ίδια δεν κόβεται, πονάει και πάσχει μαζί με το σώμα. Η θεότητα όμως επειδή είναι απαθής, δεν έπασχε μαζί με το σώμα.

Πρέπει επίσης να ξέρουμε πως λέμε ότι ο Θεός έπαθε κατά σάρκα, αλλά ποτέ ότι η θεότητα έπαθε κατά σάρκα ή ο Θεός διά μέσου της σάρκας. Και όπως, όταν ο ήλιος λάμπει πάνω σ' ένα δέντρο και ένα τσεκούρι κόψει το δέντρο, άτμητος και απαθής παραμένει ο ήλιος, πολύ περισσότερο η απαθής θεότητα του Λόγου, που είναι καθ' υπόσταση ενωμένη με τη σάρκα, όταν πάσχει η σάρκα, παραμένει απαθής. Και όπως, αν κάποιος σε πυρακτωμένο σίδερο χύσει νερό, το ένα απ' αυτά φυσικώς πάσχει από το νερό (εννοώ την φωτιά, γιατί σβήνει), ενώ το σίδερο δεν παθαίνει καμιά βλάβη (γιατί φυσικώς δεν καταστρέφεται από το νερό), πολύ περισσότερο, όταν έπαθε η σάρκα, η μόνη απαθής θεότητα δεν οικειώθηκε το πάθος, παρ' όλο που παρέμεινε αχώριστη με αυτήν...».

Τα σωτήρια και απολυτρωτικά πάθη του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού εκφράζουν την πελάγια και ωκεάνια αγάπη του ενσαρκωθέντος Υιού και Λόγου του Θεού, ο οποίος φέρει τα καθαγιασμένα στίγματα των πολυπαθών μαρτυριών και κυρίως το

«μυστήριον του Σταυρού». Ο εθελουσίως πάσχων Ιησούς Χριστός τελεσιουργεί και μυσταγωγεί το «μυστήριον της των ανθρώπων σωτηρίας» γενόμενος «λύτρον αντί πολλών» όχι επειδή έχει ως κριτήρια κάποιες ανθρώπινες «ηθικές αρχές» ή «οικονομικές-νομικές» αναγκαιότητες, αλλά την μέχρι θανάτου, «θανάτου σε Σταυρού», αγάπη, αγαπητική και αυτοθυσιαστική κένωσή του προκειμένου διά του προσωπικού του θανάτου να ζωογονήσει και αναδημιουργήσει προσωπικώς εν τω θεανδρικό πρόσωπο αυτού, τον όλο κτιστό και φθαρτό άνθρωπο.

Ο απαθής Θεός κατά την παθητή ανθρώπινη φύση του γεύεται το «πάθος και την τραγικότητα» της ανθρώπινης φύσεως, την οποία σώζει οντολογικά (υπαρξιακά) και όχι «ηθικιστικά ή ευσεβιστικά» για να ικανοποιήσει μόνο και μόνο την «ηθική» ενός τιμωρού Θεού, ο οποίος απαιτεί την ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης μέσω της σταυρικής θυσίας στον Γολγοθά. Για όλες αυτές τις «ανθρωπομορφικές» και συνάμα αλλοιωτικές προσεγγίσεις του θείου πάθους και του «μυστηρίου του Σταυρού», ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκι γράφει κατά θεολογική ακρίβεια, ότι : *«Κανείς δεν μπορεί να διατυπώσει με ακρίβειαν και πληρότητα την σημασία του Σταυρού, όταν ως βάσιν παίρνει μόνον τας ηθικάς «κατηγορίας». Αι ηθικάί και, πολύ περισσότερο, αι οικονομικάί «κατηγορίαι» επί του σημείου αυτού μένουν πάντοτε απλοί «ωχροί» ανθρωπομορφισμοί*

Την σημασίαν του Σταυρικού θανάτου εις όλην της την έκτασιν δεν μας την αποκαλύπτει ούτε η ιδέα της θείας δικαιοσύνης, της Justitia vindicativa. Δεν είναι δυνατόν να εξαντλήσωμεν το μυστήριον της μέχρι Σταυρού αυταπαρνήσεως και αγάπης με εννοίας ως «των λογαριασμών» και της ρυθμίσεώς των, της τιμωρίας και της «ικανοποιήσεως».

Όταν ο προφήτης Ησαΐας αναφέρει ότι «τω μωλώπι αυτού ημείς ιάθημεν» (Ησ. 53,5), αποκαλύπτει την σωτηρολογική διάσταση των του Κυρίου καθαγιασμένων, λυτρωτικών και όντως σωστικών παθών, τα οποία στην απόλυτη οντολογία τους είναι «σταυραναστάσιμα», όπως η ίδια η φράση : «νεκρούσαι και ζωίς με» ευαγγελίζεται προς απαξάπαν το ανθρώπινο γένος. Στα «σταυραναστάσιμα πάθη» του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού ενυπάρχει το παραδόξως «συναμφότερον» του θανάτου και της ζωής, του σταυρού και του «κενού μνημείου», της εν Άδη καταβάσεως και καθόδου και της εκ του τάφου αναβάσεως και ζωηφόρου ανόδου. Εν τέλει στο θεανδρικό πρόσωπο του όντως Σωτήρος και Λυτρωτού Ιησού Χριστού, ο οποίος δια του «εκουσίου πάθους» και δη του Σταυρικού θανάτου καταπατά τον θάνατο, τα πάντα είναι οντολογικώς Ανάσταση και ζωή, αφθαρσία και αθανασία υπέρ σύμπαντος του κτιστού ανθρώπινου γένους.

Επειδή δε κατά το «συναμφότερον» του θανάτου και της ζωής, δεν νοείται Σταυρός άνευ της Αναστάσεως και Ανάσταση άνευ του μυστηρίου του Σταυρού, ο αποκαλυπτικός λόγος του π. Γεωργίου Φλωρόφσκι περί του θείου πάθους μάς διδάσκει, ότι: *«Ο Σταυρικός θάνατος δεν είναι η νίκη κατά του θανάτου, μόνον και μόνον*

διότι επιστέφεται από την ανάστασιν. Η ανάστασις απλώς αποκαλύπτει, δηλαδή καθιστά οφθαλμοφανή την νίκην του Σταυρού. Η ανάστασις ολοκληρώνεται με την «κοίμησιν» του Θεανθρώπου.... Η δύναμις της αναστάσεως είναι η δύναμις του Σταυρού.... Η δύναμις του εκουσίου πάθους και θανάτου του Θεανθρώπου. Με τον Σταυρόν του ο Κύριος μας επανάγει «εις την αρχαίαν μακαριότητα» Εις τον Σταυρόν ο Κύριος όχι μόνον πάσχει και βασανίζεται, αλλά και αναπαύεται ... μαζί Του αναπαύει τον άνθρωπον, τον αποκαθιστά και τον ανακαινίζει...»

Η δε όντως θεόπνευστη υμνογραφία της Ορθοδόξου Εκκλησίας διακηρύττει διαχρονικώς σε όλο το ανθρώπινο γένος το αδιαιρέτως, αχωρίστως, ατρεπώς και αναλλοιώτως «συναμφότερον» της ζωής και του θανάτου, ο οποίος μεταποιείται σε αιώνια ζωή εν Χριστώ εκουσίως πάσχοντι στο εξής απολυτίκιο : «Εξηγοράσας ημάς εκ της κατάρας του νόμου τω τιμίω σου αίματι. Τω σταυρώ προσηλωθείς και τη λόγῃ κεντηθείς την αθανασίαν επηγάσας άνθρωποις, Σωτήρ ημών, δόξα σοι».

Από την ιχνηλασία του Θείου Πάθους στην ψηλάφηση του κενού Μνημείου

Με μυρτιές και βάγια, με κρίνα και πασχαλιές «αναβαίνομεν εις Ιεροσόλυμα» ιχνηλατούντες την «οδόν του μαρτυρίου» του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, που ως το «Εσφαγμένον αρνίον» της Ιεράς Αποκαλύψεως «αίρει την αμαρτίαν του κόσμου» γενόμενος «λύτρον αντί πολλών».

Ο αμόλυντος Νυμφίος της Εκκλησίας μυσταγωγεί το «μυστήριον της Σωτηρίας» και εισοδεύει μυστικώς και υπερβατικώς ως σωτήριος νυμφαγωγός το πλήρωμα των πιστευόντων σε Αυτόν στον λυτρωτικό νυμφώνα της νίκης του θανάτου και της φθοροποιού αμαρτίας, και συνακολούθως ανοίγει τις κεκλεισμένες πύλες της αλήκειου και ακτίστου Βασιλείας του. Αθανатоποιεί και αφθαρτοποιεί μεταμορφωτικά τη σύνολη ύπαρξη του ανθρώπου ανεγείροντας Αυτόν εκ της πτώσεως και ενδύοντάς τον με τον «λευκό χιτώνα της κατά χάριν θεώσεώς του».

«Ιδού αναβαίνομεν εις Ιεροσόλυμα», «συνοδοιπόροι και συνέκδημοι» του εκουσίου πορευομένου προς το «μέγα πάθος» Ιησού Χριστού, ο οποίος θριαμβευτικώς εισέρχεται στην «Αγία Σιών», προγνωρίζοντας το σταυρικό μαρτύριο που θα υποστεί. Εκούσιο το πάθος, εκουσίως επιλέγεται από τον αναμάρτητο, μακρόθυμο και φιλόανθρωπο Σωτήρα και λυτρωτή. Δεν σύρεται άβουλα ο Θεάνθρωπος, αλλά «εν

δυνάμει θεϊκή», ακλόνητος και φλεγόμενος «Θείω έρωτι» υπέρ του ανθρώπου α-
νέρχεται «την κλίμακα των μεγάλων παθών του». Όντως «εκούσιον πάθος».

Η Κυριακή των Βαΐων

Κυριακή των Βαΐων, «Καθ' ην εορτάζομεν την εις τα Ιεροσόλυμα θριαμβευτικήν
είσοδον του κυρίου ημών Ιησού Χριστού». Σε λίγο τα «Βάγια των φοινίκων» ως σύμ-
βολα των νικητών αυτοκρατόρων και στρατηλατών, που προσφέρονται ως «άλλη
αψίδα» θριάμβου για τον εισερχόμενο «επί πώλου όνου» ταπεινό Ιησού θα μετα-
βληθούν σε ακάνθινο στεφάνι, σε όξος, σε χολή και σε καρφιά. Η πνευματική ανω-
ριμότητα και το εκκοσμικευμένο πνεύμα της καθεστηκυίας τάξεως του Ισραήλ τρα-
γικά συμπαρασύρει και τον αδαή λαό, προβάλλοντας την προσμονή και αναμονή
ενός «κοσμικού Βασιλέα» για να καταισχύνει τον ειδωλολάτρη Ρωμαίο κατακτητή
και να αποκαταστήσει «εις το αρχαίον κάλλος» τον «περιούσιο λαό».

Ακραία όντως παρέκκλιση από την αληθή οντολογία του Μεσσία, ο οποίος στο
θεανδρικό πρόσωπο του Ιησού είναι ο πνευματικός βασιλέας «των ψυχών και των
σωμάτων» και όχι «ο Βασιλεύς του αιώνος τούτου». Ο Ισραήλ απαιτεί εκδίκηση κα-
τά των Ρωμαίων, ενώ ο Ιησούς προσφέρει αγάπη. Τα Βάγια της κοσμικής δόξας
προμηνύουν τα άνθη του ενταφιασμού και συνάμα τις δάφνες της νίκης και της υ-
περκόσμιας και ακτίστου δόξας του Σωτήρος κατά του κράτους του θανάτου. Μή-
πως και σήμερα ακόμη δεν βιώνεται στρεβλά η οντολογία του προσώπου του Σωτή-
ρος Ιησού Χριστού καθώς συνθλίβεται ανάμεσα στις μυλόπετρες της «ορθής λογι-
κής» και της επικίνδυνα αθεολόγητης και προτεσταντικού τύπου ευσεβιστικής θρη-
σκοληψίας; Η όντως θριαμβευτική είσοδος του Ιησού αποδεικνύει απολύτως και
θαυμασώς το «άκρως εκούσιον του θείου πάθους» για την νίκη «του θανάτου θα-
νάτω». Υπερνικά ο Θεάνθρωπος τον φόβο του θανάτου και ως παντογνώστης και
καρδιογνώστης, αν και προγνωρίζει το μαρτυρικό σταυρικό τέλος του, εντούτοις εξ
άκρας αγάπης επιλέγει ελευθέρως, αβιάστως και αγογγύστως την πορεία προς τον
Γολγοθά για να πηγάσει από του ξύλου του Σταυρού, η όντως ζωή από την πηγή της
ζωής, την αυτοζωή, που είναι ο ενσαρκωμένος Υιός και Λόγος του Θεού, ο Θεάν-
θρωπος Ιησούς Χριστός. Και την ώρα που ακούει το: «Ωσαννά, ευλογημένος ο ερχό-
μενος εν ονόματι Κυρίου, ο Βασιλεύς του Ισραήλ», γνωρίζει ή μάλλον προγνωρίζει
ότι έπεται το «άρων, άρον σταύρωσον αυτόν». Τα παράδοξα του κόσμου τούτου μέ-
σα στο σχέδιο της «θείας οικονομίας» για την αθανατοποίηση του φθαρτού και θνη-
τού ανθρώπου μέσα από την όντως βεβαιότητα και αλήθεια ότι «θανάτω» καταλύει
«τον το κράτος έχοντα του θανάτου».

Η Αγία και Μεγάλη Δευτέρα

Η «ιχνηλασία» επί της μαρτυρικής οδού του θείου πάθους άρχισε. Η Ορθόδοξη Εκκλησία, κατά την Αγία και Μεγάλη Δευτέρα, υπογραμμίζει ότι «μνείαν ποιούμεθα του μακαριστού Ιωσήφ του Παγκάλου και της υπό του Κυρίου καταραθείσης και ξηρανθείσης συκής».

Το παλαιοδιαθηκικό πρόσωπο του Ιωσήφ, ενός εκ των δώδεκα τέκνων του Ιακώβ, κατέστη «τύπος», «προτύπωση» και «προεικόνιση» του Ιησού Χριστού, λόγω της αγαπώσης καρδίας, ανεξικακίας και μακροθυμίας του προς τους φθονερούς, ζηλόφθονες αδελφούς του που τον επώλησαν ως σκλάβο μέσω των καραβανιών της ερήμου στους Αιγυπτίους. Ο Πάγκαλος Ιωσήφ προβάλλεται από την Ορθόδοξη Εκκλησία ως άριστο πνευματικό πρότυπο προς μίμηση από το πλήρωμα της Εκκλησίας καθώς ως σώμα Χριστού πορευόμεθα την «στενή και τεθλιμμένη οδό» προς τον του κρανίου τόπο.

Βαθύνους ο θεολογικός και πνευματικός συμβολισμός μέσα από την αναφορά στο γεγονός της υπό του Κυρίου «καταραθείσης και ξηρανθείσης συκής», που ευστόχως συμβολίζει την πεπτωκυία ανθρώπινη φύση, η οποία λόγω της φθοροποιού αμαρτίας δεν ήταν δυνατό να καρποφορήσει πνευματικώς και να σωθεί οντολογικώς. Το ανθρώπινο γένος, που ήταν πνευματικώς άκαρπο και απογυμνωμένο της θείας χάριτος, όπως ακριβώς η κεκομισμένη μόνο με άχαρα φύλλα και άνευ καρπών συκή, εσώθη ψυχοσωματικώς με τον σταυρό και την εκ νεκρών Ανάσταση του Σωτήρος και Λυτρωτού Ιησού Χριστού. Ο δε δεύτερος συμβολισμός της ακάρπου συκής σχετίζεται, σύμφωνα με την ερμηνεία των θεοφόρων Πατέρων της Εκκλησίας, με την πνευματική ακαρπία του εβραϊκού γένους που εξωτερικά και επιφανειακά διεκρίνετο για τον ανούσιο ευσεβισμό και την κενόδοξη τυπολατρεία του, αλλά εσωτερικώς ήταν απογεγυμνωμένος της θείας χάριτος.

Η Εκκλησία με τους παραπάνω θεολογικούς συμβολισμούς της καλεί την κάθε ανθρώπινη ύπαρξη σε πνευματικό και νηπτικό αναβαπτισμό προκειμένου να εισέλθει στον μυστικό νυμφώνα όπου νυμφαγωγός είναι ο της Εκκλησίας Νυμφίος Χριστός, ο οποίος σύμφωνα με τον Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, νυμφεύεται κάθε ανθρώπινη ψυχή για να την σώσει από τα δεσμά του θανάτου. Η σχέση του Νυμφίου Χριστού με την κάθε ανθρώπινη ύπαρξη είναι προσωπική και οδηγεί στην Βασιλεία του Θεού. Η Εκκλησία εναγωνίως μας καλεί σε μετάνοια και προσευχή «ίνα μη μεί-

νωμεν έξω του νυμφώνος Χριστού», να μη μείνουμε άκαρποι όπως η καταραθείσα και ξηρανθείσα συκή...

Μεγάλη Τρίτη, Η παραβολή των δέκα παρθένων

Καθώς ανεβαίνουμε «εις Ιεροσόλυμα», την Μ. Τρίτη «καθ' ην μνείαν ποιούμεθα της παραβολής των δέκα παρθένων», η Εκκλησία καλεί σε «πνευματική εγρήγορση», «ίνα μη μείνωμεν έξω του νυμφώνος Χριστού», όπως οι πέντε εκ των δέκα άφρονες και ράθυμες παρθένες κόρες, ενώ οι λοιπές πέντε φρόνιμες και εγρηγορούσες κόρες εισήλθαν λαμπαδοφέρουσες στους μυστικούς νυμφώνες του νυμφίου της Εκκλησίας Χριστού, στην άληκτη και άκτιστη Βασιλεία του Θεού. Προς τούτο, καθώς «ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός», η Εκκλησία προτρεπτικώς ψάλλει: «Τον Νυμφίον, αδελφοί, αγαπήσωμεν, τας λαμπάδας εαυτών ευτρεπίσωμεν, εν αρεταίς εκλάμποντες και πίστει ορθή, ίνα ως αι φρόνιμοι, του Κυρίου παρθένοι, έτοιμοι εισέλθωμεν, συν αυτώ εις τους γάμους. Ο γαρ νυμφίος δώρον, ως Θεός, πάσι παρέχει τον άφθαρτον στέφανον».

Οι πέντε φρόνιμες, συνετές και γρηγορούσες Παρθένες κόρες ήταν προσδεδεμένες στην αγάπη του Χριστού. Ήταν ταπεινόφρονες και μονίμως δεκτικές στην άκτιστη και μεταμορφωτική ενέργεια και χάρη του Θεού, που τις κατέστησε «δοχείον ιερόν και άγιον». Έτσι, λαμπαδοφέρουσες υπεδέχθησαν τον νυμφίο της Εκκλησίας Χριστό «εν τω μέσω της νυκτός» και εισήλθαν στους «μυστικούς νυμφώνες» της ακτίστου Βασιλείας της Τριαδικής Θεότητας. Αντιθέτως, οι άλλες πέντε κόρες, παρόλο που ήταν αγνές-παρθένες, δεν εισήλθαν στους μυστικούς νυμφώνες του Κυρίου. Γιατί άραγε; Οι Θεοφόροι Πατέρες της Εκκλησίας υπογραμμίζουν με έμφαση ότι οι πέντε αυτές κόρες διακατέχονταν από την φιλαυτία και τον εγωισμό τους, που ως πνευματικές αρνητικές καταστάσεις αναιρούν τα Θεόθεν δοθέντα σε αυτές τάλαντα και χαρίσματα. Ήταν μεν αγνές αλλά ταυτόχρονα ο φίλαυτος εγωισμός τους είχε αντικαταστήσει την προς τον Ιησού αγάπη. Η τραγικότητά τους συνίσταται στο γεγονός ότι ήταν αυτοεγκλωβισμένες στην φίλαυτη και αλαζονική αυτοεπιβεβαίωσή τους, η οποία είχε ως συνέπεια την «ακηδία». Έλειπε η πνευματική εγρήγορση και κυριαρχούσε στην ύπαρξη τους η ακηδία, η οποία αποσβένει τις λαμπάδες, το φως της ψυχής. Η λάμψη των πνευματικών αρετών και της ορθής πίστεως εν αγάπη Χριστού αποτελούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εισόδευση των ανθρώπων στην Βασιλεία του Θεού. Η Εκκλησία γοερώς κηρύττει: «γρηγορείτε και προσεύχεσθε» καθώς αναμένει κάθε άνθρωπο να γίνει «ομοτράπεζος» στο υπερουράνιο δείπνο της Βασιλείας των Ουρανών.

Μεγάλη Τετάρτη, Μνεία «της αλειψάσης τον Κύριον μύρω γυναικός»

Ο Χριστός είναι «ανατροπή των πάντων» και κυρίως του πνευματοκτόνου, προτεσταντινού τύπου, υποκριτικού ευσεβισμού. Καθώς η πνευματική ιχνηλασία της Μεγάλης Εβδομάδος συνεχίζεται, μας οδηγεί στην Μ. Τετάρτη «καθ' ην μνείαν ποιούμεθα της αλειψάσης τον Κύριον μύρω (πόρνης) γυναικός». Τότε τα πάντα ανατρέπονται από τον Κύριο, ο οποίος δέχεται την μετάνοια της πόρνης γυναικός και την μυραλειψία των παναχράντων ποδών του. Ο Κύριος χτυπά την φθοροποιό αμαρτία αλλά εναγκαλίζεται τον μετανοούντα αμαρτωλό και γι' αυτό λέγει αψευδώς: «Πόρναι και τελώναι προάγουσιν ημάς εν τη Βασιλεία του Θεού». Η μετάνοια είναι το μεγάλο κριτήριο για τον φιλόανθρωπο Χριστό, ο οποίος διαβεβαιώνει τον πεπτωκότα άνθρωπο: «ου γαρ ήλθον ίνα κρίνω τον κόσμον, αλλ' ίνα σώσω τον κόσμον».

Η συντετριμμένη πόρνη γυναίκα μεταβάλλει τον σαρκικό έρωτα σε θείο έρωτα μέσα από το φίλτρο της μετανοίας, όπως εύστοχα υπογραμμίζει ο Αμφιλόχιος Ικονίου. Τα δάκρυα και οι στεναγμοί της γυναικός αποδεικνύουν την παντοδύναμη επενέργεια της μετανοίας μέσα στην δεκτική ψυχή της, οπότε καθιστούν και τον ίδιο τον μακρόθυμο Χριστό «συνήγορο» των δακρύων της πνευματικής μεταστροφής της. Οι Θεοφόροι Πατέρες Ιωάννης ο Χρυσόστομος και Αμφιλόχιος Ικονίου θεοπνεύστως αναφέρουν ότι η πόρνη γυναίκα με την μετάνοια αυτής κατέστη σεμνοτέρα Παρθένου κόρης, και έγινε πρότυπο και καθηγητής για τους αμαρτωλούς στον τρόπο της μετανοίας που δέχεται ο Κύριος. Ο δε Ιωσήφ ο Βρυέννιος συναφώς επισημαίνει ότι: «τα δάκρυα λογίζονται ως μαρτύριον αίματος καθώς εκ της ψυχής και του έσω κόσμου της προερχόμενα». Η μεταμορφωτικώς φωτισθείσα γυνή, σύμφωνα με τον ιερό Χρυσόστομο, «αποπλένει με τα δάκρυά της τους παναχράντους πόδες του Χριστού και συνάμα αποκαθαίρει τα δικά της αμαρτήματα».

Η λύση των μαλλιών της γυναικός σε δημόσια θέα και ενώπιον ανδρών της συντηρητικής εβραϊκής κοινωνίας για να αποσμήξει τους πόδες του Ιησού, είναι έκφραση άκρας και αληθούς μετανοίας. Εύστοχα ο Αμφιλόχιος Ικονίου τονίζει ότι οι λελυμένες πλεξούδες των μαλλιών της γυναικός ενώ άλλοτε προσείλκυαν τους άνδρες στην ακολασία, τώρα αποτελούν έκφραση ταπεινώσεως και θείας αγάπης που αντιδωρίζουν την εν Χριστώ σωτηρία της.

Η σύγκριση της μετανοούσας πόρνης γυναικός με τον φιλάργυρο μαθητή Ιούδα είναι συγκλονιστική και αποκαλυπτική. Ο μεν μαθητής ως εγωιστής και πνευματικά ράθυμος γίνεται προδότης, ενώ η μετανοούσα και τεταπεινωμένη γυναίκα γίνεται

«μυροφόρος» καθώς το πολύτιμο μύρο της προμηνύει τα προ του ενταφιασμού μύρα προς τον νεκρό Ιησού. Η αμαρτία συνέθλιψε την πόρνη γυναίκα, η οποία αναζητά απεγνωσμένα μέσω της μετάνοιας την αποκατάσταση της υπάρξεώς της σε κοινωνία με την αγάπη του Χριστού, ενώ ο Ιούδας με την εγωιστική βεβαιότητα της ψευδοθικότητός του παραμερίζει την αγάπη του Κυρίου και με το πάθος της φιλαργυρίας απορρίπτει τον Σωτήρα και λυτρωτή του. Η σύγκριση εν σιωπή είναι καταλυτική...

Μεγάλη Πέμπτη, Μνεία του Ιερού Νιπτήρος και του Μυστικού Δείπνου

Υπερουράνια και θαυμαστά τα γενόμενα της πνευματικής ιχνηλασίας κατά την Αγία και Μεγάλη Πέμπτη «καθ' ην μνείαν ποιούμεθα του Ιερού Νιπτήρος, του Μυστικού Δείπνου, της εν Γεθσημανή προσευχής του Κυρίου και της υπό του Ιούδα προδοσίας του Κυρίου». Παραδίδεται εν άκρα ταπεινώσει υπό του Κυρίου το αιώνιο υπόδειγμα της διακονίας προς τους αδελφούς μέσω του γεγονότος του νιπτήρος. Ο άκτιστος, άναρχος, ατελεύτητος και παντοκράτωρ Δεσπότης Χριστός ταπεινούνται και νίπτει τους πόδες των δούλων του καθώς «μαθηταίς υποδεικνύει ταπεινώσεως τύπον». Η θεοπρεπής πράξη του Κυρίου δεν αποτελεί μόνον έκφραση άκρας ταπεινώσεως αλλά συνάμα και άκρας αγάπης στην διακονία των ανθρώπων που είναι αδελφοί εντός του σώματος του Χριστού. Γι' αυτό ψάλλει η Εκκλησία: «Ο λίμνας και πηγάς και θαλάσσας ποιήσας, ταπείνωσιν ημάς εκπαιδεύων αρίστην, λεντύω ζωννύμενος μαθητών πόδας ένιψε, ταπεινούμενος υπερβολή ευσπλαχνίας και υψών ημάς από βαράθρων κακίας, ο μόνος φιλόανθρωπος».

Είναι νύχτα της ανοίξεως και υπό το φως της λυχνίας παραδίδεται θεόθεν το «μυστήριον των μυστηρίων», το της Θείας Ευχαριστίας. Στον Μυστικό Δείπνο, πλαισιωμένος από τους μαθητές του, ο Θεάνθρωπος αυτοπροσφέρεται ως σώμα και αίμα ζωής αιωνίου. Θεοσύστατο, θεόσδοτο και θεοπαράδοτο το της Θείας Ευχαριστίας μέγα μυστήριο στο οποίο οντολογικά πραγματώνεται η Βασιλεία του Θεού εν τη Εκκλησία. Θυσιαστικός και λυτρωτικός ο χαρακτήρας και η οντολογική υπόσταση της Θείας Ευχαριστίας δια της οποίας συντελείται η άφεση των προσωπικών αμαρτιών εκάστου ανθρώπου και η μεταμόρφωση σύνολης της ανθρωπίνης υποστάσεως σε σώμα και αίμα Χριστού. Ο όλος άνθρωπος καθίσταται «σύσσωμος και σύναιμος Χριστώ». Έτσι ο θυσιαστικός χαρακτήρας της Θείας Ευχαριστίας μετουσιώνεται σε γεγονός αναστάσιμο, δηλαδή σε γεγονός εσχολογικής ευφροσύνης και σε πρόγευση της Βασιλείας του Θεού.

Το ζωογόνο και θερμουργό αίμα του Χριστού αποκαθάρει και μεταμορφώνει τον σύνολο άνθρωπο και το «κατ' εικόνα» αποκαθίσταται στο «αρχαίον κάλλος». Επιτυγχάνεται η τελεία ένωση θεού και ανθρώπου καθώς το λυτρωτικό αίμα του Χριστού «είναι λουτήρ καθάρσεως, αναγεννήσεως, μεταμορφώσεως και κατά χάριν θεώσεως», όπως ο ίδιος ο θεάνθρωπος αψευδώς επιβεβαιώνει ότι: «ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου το αίμα εν εμοί μένει καγώ εν αυτώ». Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος θεοπνεύστως γράφει: «Λίγες σταγόνες αίματος του Χριστού κατέπνιξαν τον θάνατο και την αμαρτία. Λίγες σταγόνες αίματος μας ενέδυσαν την Αθανασία». Ο δε Μέγας Βασίλειος συμπληρώνει: «Έδωσε τον ίδιο τον εαυτό του ως αντάλλαγμα στο θάνατο που μας εκρατούσε αιχμαλώτους, δούλους της αμαρτίας. Κατέβη μέσω του Σταυρού στον Άδη, για να μην υπάρχει, για να μην μείνει πια τόπος και σπιθαμή γης που να μην την έχει πληρώσει με το αίμα του και με το σώμα του. Έτσι έλυσε τους πόνους του θανάτου». Τούτο επιβεβαιώνει και η Εκκλησία ψάλλουσα: «Συνεσθίων, Δέσποτα, τοις μαθηταίς σου, μυστικώς εδήλωσας την παναγίαν σου σφαγήν, δι' ης φθοράς ελυτρώθημεν οι τα σεπτά σου τιμώντες παθήματα».

Την ίδια νύκτα, την νύκτα της προδοσίας και της παραδόσεως του αναμάρτητου και ανεξίκακου Χριστού, συντελείται η συγκλονιστικότερη σκηνή προ του θείου δράματος. Η ύστατη προσευχή εν Γεθσημανή, όπου εναγωνίως και εκτενώς προσεύχεται ο αμνός του Θεού. Είναι εμφανέστατη η απόγνωση κατ' άνθρωπον του Ιησού Χριστού ενώπιον του βεβαίου γεγονότος του σταυρικού θανάτου, το οποίο προγνωρίζει. Η περιγραφή των σχετικών Ευαγγελικών Περικοπών είναι άκρως αποκαλυπτική. «Τότε λέγει αυτοίς ο Ιησούς. Περίλυπος εστί η ψυχή μου έως θανάτου. Μείνατε ώδε και γρηγορείται μετ' εμού. Και προελθών μικρόν έπεσε επί πρόσωπον αυτού προσευχόμενος και λέγων. Πάτερ μου, ει δυνατόν εστί, παρελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο, πλην ουχ ως εγώ θέλων, αλλ' ως συ. Ώφθη δε αυτώ άγγελος απ' ουρανού ενισχύων αυτόν. Και γενόμενος εν αγωνία εκτενέστερον προσεύχεται. Εγένετο δε ο ιδρώς αυτού ωσει θρόμβοι αίματος καταβαίνοντες επί την γην». Οι άνθρωποι κάθε εποχής βλέπουν στο πρόσωπο του εναγωνίως προσευχομένου Ιησού, την δική μας υπαρξιακή αγωνία ενώπιον του θανάτου. Προς στιγμήν, εξαιτίας του «πειρασμού και λογισμού» προ του μαρτυρίου, η ανθρώπινη φύση του Ιησού φαίνεται να συστέλλεται προ του θανάτου, αλλά η θεϊκή φύση Του συγκρατεί την ανθρώπινη αδυναμία προκειμένου να συντελεστεί το απολυτρωτικό έργο της σωτηρίας του ανθρώπινου Γένους δια της «θανάτω» θανατώσεως του θανάτου. Αίμα και ιδρώτας της αγωνίας και ψυχικής πάλης του Ιησού, κατ' άνθρωπον, καθώς ευρίσκεται αντιμέτωπος με την σκληρή κρίση της χρήσης του «αντεξουσίου», της ελευθερίας της

επιλογής του θανάτου, αβιάστως και ελευθέρως ο Παντοδύναμος Χριστός επιλέγει το σταυρικό μαρτύριο και ως τέλειος θεός υπερνικά την νομοτέλεια της ανθρώπινης φύσης, η οποία συγκλονίζεται και οι θρόμβοι του αίματος αρδεύουν καθαρτικά σύμπασα την πλάση.

Την υπερφυή και εν αφάτω μυστηρίω εξελισσομένη Μεγάλη νύκτα στον κήπο των Ελαιών αναταράσσει το «πικρό φίλημα» του Ιούδα κατά την ώρα της προδοσίας και της παραδόσεως του Διδασκάλου «εις χείρας ανόμων». Οι θεοφόροι πατέρες της Εκκλησίας, οι οποίοι ερμηνεύουν την τραγική σκηνή της συναντήσεως μαθητού και Διδασκάλου αναφέρουν ότι ο φιλάργυρος και φίλαυτος μαθητής απεκδύεται τον σωτήρα και λυτρωτή του και ενδύεται τον μισάνθρωπο απατεώνα Διάβολο. Σφραγίζει την ύπαρξή του με το τυφλωμένο πάθος του και οδηγεί στα φρικτά πάθη τον απαθή θεάνθρωπο, ο οποίος ως φιλάνθρωπος πονά για τον «υιό της απωλείας» παρά για το δικό του μαρτυρικό τέλος. Μέχρι την εσχάτη στιγμή αναμένει εναγωνίως την μετάνοια και μεταστροφή του μαθητού και διακαώς επιποθεί την σωτηρία του Ιούδα. Πέλαγος και ωκεανός η αγάπη και η φιλανθρωπία του μακρόθυμου Σωτήρος Χριστού.

Μεγάλη Παρασκευή, «Ανάμνησις των αγίων και σωτηρίων παθών του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού»

Και τώρα ο κριτής των πάντων κρίνεται και κατακρίνεται καθώς ξημερώνει η Αγία και Μεγάλη Παρασκευή «καθ' ην επιτελούμεν ανάμνησιν των αγίων και σωτηρίων παθών του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού». Πάθη και Σταυρός, Σταυρός και θάνατος, θάνατος και απαρχή της ζωής των κεκοιμημένων. Τα πάθη του Χριστού σώζουν τον πεπτωκότα στα πάθη άνθρωπο και η Εκκλησία ψάλλουσα μας ενθαρρύνει: «τα πάθη τα σεπτά τη παρούσα ημέρα ως φώτα σωστικά ανατέλλει τω κόσμω». Ο δε Απόστολος των εθνών Παύλος κραταιά φωνή διακηρύττει: «Αδελφοί, ο λόγος του Σταυρού τοις μεν απολλυμένοις μωρία εστί, τοις δε σωζομένοις ημίν δύναμις θεού εστί». Οι πληγές, τα επί του θείου σώματος στίγματα, οι μώλωπες του αναμάρτητου αμνού Ιησού Χριστού γίνονται πηγές σωτηρίας, μεταμορφώσεως και ανακαινίσεως του πεπτωκότος ανθρώπου. Γι' αυτό ακριβώς ο Προφήτης Ησαΐας ευστόχως υπογραμμίζει: «Τω μώλωπι αυτού, ημείς Ιάθημεν». Και τούτο συμβαίνει διότι εκουσίως και ελευθέρως ο Χριστός οικειώθηκε το δικό μας πρόσωπο και αποκαθάρισε σύνολη την ύπαρξή μας υπό το άκτιστο φως του δικού του προσώπου και με το καθάριο και σωτήριο αίμα του.

Ο Χριστός είναι το «εθελόθυτο θύμα» και η σταυρική του θυσία γεννά την ελευθερία του ανθρώπου από τα δεσμά της φθοράς και του θανάτου, αφού επί του Σταυρού νεκρούται η αμαρτία και ο θάνατος. Με το αίμα του Χριστού πληρώνονται τα «λύτρα», εξαγοράζεται ο θάνατος, μεταμορφώνεται και ανακαινίζεται ο σύνολος άνθρωπος. Το αίμα του κατέπνιξε το θάνατο και ανέπλασε τον άνθρωπο. Επί του σταυρού «έσχισε το χειρόγραφο» της αμαρτίας, διέγραψε τα «χρέη» μας και μας έφερε σε «καταλλαγή» με το Θεό προκειμένου να μας καταστήσει «κατ' υιοθεσίαν» υιούς και θυγατέρες Θεού. Ο Μ. Αθανάσιος γράφει θεοπνεύστως: «έλαβε τον κάλαμον για να σβήσει το χειρόγραφον των αμαρτιών μας και να υπογράψει βασιλικώς με το κόκκινο αίμα του το χειρόγραφο των αμαρτιών μας». Άπλωσε επί του σταυρού τις πανάχραντες χείρες του και επισυνήγαγε τους εκ της αμαρτίας διασκορπισθέντες μακράν του Θεού ανθρώπους. Συμπληρώνει δε σχετικά και ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός: «Σταυρώ προσηλώθης η άμπελος η αληθινή, ετρύγησαν τα έθνη». Και εκεί που το «τετέλεσται» μας αφήνει προς στιγμήν αποκαρδιωμένους, για την «κατ' επίφασιν» νίκη του θανάτου», έρχεται η Εκκλησία ψάλλουσα για να αναπτερώσει το φρόνημά μας καθώς διακηρύττει: «Εξηγόρασας ημάς εκ της κατάρας του νόμου τω τιμίω σου αίματι, τω σταυρώ προσηλωθείς και τη λόγχη κεντηθείς την αθανασίαν επήγασας ανθρώποις, Σωτήρ ημών, δόξα σοι». Ήδη το κράτος του θανάτου διελύθη.

Μέγα Σάββατο, «Η Θεόσωμος ταφή και η εις άδου κάθοδος του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού»

Ανέτειλε λοιπόν το Άγιον και Μέγα Σάββατον «καθ' ο εορτάζομεν την Θεόσωμον ταφήν και την εις άδου κάθοδον του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού». Ο Χριστός επί του Σταυρού με τον μαρτυρικό θάνατό του, με το «τετέλεσται» ολοκληρώνει και το λυτρωτικό έργο του υπέρ ημών. Φαίνεται απατηλά ότι ο θάνατος ενίκησε, η φθορά επικράτησε...Όχι όμως. Ο θάνατος πλανήθηκε, εξαπατήθηκε, διότι όπως ζωηρά αναφέρει ο Άγιος Ανδρέας Κρήτης: «επί του Σταυρού άνθρωπος μεν το φαινόμενον, Θεός δε το κρυπτόμενον». Σήμερα η θεόσωμος ταφή του Κυρίου γίνεται πρόξενος χαράς, αγαλλιάσεως, ευφροσύνης, καθώς η Ανάσταση στον κάτω κόσμο, στο κράτος του Άδου, ήδη είναι γεγονός. Η εις Άδου Κάθοδος είναι ήδη Ανάσταση, όπως μοναδικά και ανεπανάληπτα απέδωσε η Ορθόδοξη Βυζαντινή αγιογραφία την Ανάσταση του Θεανθρώπου Χριστού με την «Εις Άδου Κάθοδον» Αυτού. Τούτο επιβεβαιώνει αψευδώς και η θεόπνευστη υμνογραφία της Εκκλησίας μας, η οποία ψάλλει: «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον, η ζωή η αθάνατος, τότε τον άδη ενέκρωσας τη αστραπή

της Θεότητας, ότε δε και τους τεθνεώτας εκ των καταχθονίων ανέστησας πάσαι οι δυνάμεις των επουρανίων εκραύγαζον. Ζωοδότα Χριστέ ο Θεός ημών, δόξα σοι».

Ο θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός κατέρχεται στα κατώτατα της γης, στο κράτος του Άδου και αποκαλύπτει στους απ' αιώνων κεκοιμημένους, δικαίους και αμαρτωλούς, την θεότητά του, κηρύττει την αλήθεια της νίκης κατά του θανάτου και επιτυγχάνει την απελευθέρωση του «γένους των Βροτών». Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφέρει: «υπερήφανον όφιν (διάβολον) συ Χριστέ εταπείνωσας, ταπεινώσει καρδιάς ξύλω ανυψούμενος. Ύψιστε Θεέ, και Αδάμ τον εν τοις πάθεσιν, τεταπεινωμένον ανύψωσας, οικτίρμον». Ο Σταυρός και ο ενταφιασμός του Κυρίου, σύμφωνα με τον Ιερό Χρυσόστομο αποτελεί για το γένος των ανθρώπων εορτή και πανήγυρη», διότι καταργείται το του θανάτου κράτος και εξαλείφεται η του διαβόλου πλάνη».

Στην βυζαντινή αγιογραφία η «Εις Άδου κάθοδος» απεικονίζει τον νικητή του θανάτου Ιησού να αίρει από τα Έγκατα της γης, από το σκότος των φυλακών του Άδου, δύο πρόσωπα, τον Αδάμ και την Εύα, και στο πρόσωπό τους το σύνολο του ανθρωπίνου Γένους που ο θάνατος από αιώνων κρατούσε ως λάφυρο. Ο παράδεισος ήταν κλειστός, καθώς οι ψυχές δικαίων και αμαρτωλών είχαν κοινό «τόπο» φυλακίσεως που δεν ήταν άλλος από τα «καταχθόνια της γης» δεσμοτήρια του κράτους του θανάτου. Ο Χριστός αναγεννά τον «νέο άνθρωπο» ψυχοσωματικά και τον αθανατοποιεί οντολογικά. «Ο νέος Αδάμ» και η «νέα Εύα» είναι τα αναστημένα εν Χριστώ πρόσωπα, ο «καινός άνθρωπος».

Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός με ιδιαίτερα παραστατικό τρόπο περιγράφοντας τα όσα θαυμαστά συντελούνται υπό του Κυρίου στο κράτος του θανάτου, αναφέρει: «Έφθασε λοιπόν ο θάνατος, και αφού κατάπие το δόλωμα του σώματος (τον Χριστόν ως άνθρωπον) περιεπλέχθη στο αγκίστρι της αναμάρτητης και ζωοποιού θεότητας, και αφού εγεύθη σώμα θεωμένο καταστρέφεται και όλους τους αποβάλλει, αυτούς που είχε καταπιεί. Γιατί όπως το σκότος με την εμφάνιση του φωτός εξαφανίζεται, έτσι και η φθορά απομακρύνεται με την επίθεση της ζωής. Και γίνεται ζωή για όλους, φθορά γι' αυτόν που φθείρει». Και επιπροσθέτως θεολογεί ο Ιερός Χρυσόστομος: «Εν τάφω σωματικώς, εν Άδη μετά ψυχής, ως Θεός, εν παραδείσω δε μετά ληστού και εν θρόνω υπήρχες, Χριστέ, μετά πατρός και πνεύματος, πάντα πληρών ο απερίγραπτος».

«Χριστός Ανέστη και Άδης εσκυλεύθη»

Ιδού, οι πρώτες αχτίδες της χαραυγής της «νέας ζωής» προβάλλουν στον ορίζοντα και λούζουν το «κενό μνημείο», όπου τα κενά σπάργανα του ενταφιασμού πιστοποιούν ότι ο «πρωτότοκος των νεκρών» ανέστη και ζωή αιώνια πολιτεύεται. Όλη η έλλογη και άλογη κτίση αναβοά: «Τα πάντα πεπλήρωται φωτός, ουρανός τε και γη και τα καταχθόνια». Η δε Εκκλησία μας καλεί ψάλλουσα: «Δεύτε του καινού της Αμπέλου γεννήματος της θείας ευφροσύνης, εν τη ευσήμω ημέρα της εγέρσεως, Βασιλείας τε Χριστού κοινωνήσωμεν, υμνούντες αυτόν ως θεόν εις τους αιώνας». Ανέτειλε πια η Κυριακή του «Καινού Πάσχα».

Η υπερουράνια Τράπεζα της Βασιλείας του Θεού στρώθηκε και πρόσκληση ανοικτή μέσα στους αιώνες απευθύνεται σε όλο το ανθρώπινο γένος, καθώς «θανάτου εορτάζομεν νέκρωσιν, άδου την καθαίρεσιν». Το κενό μνημείο διακηρύττει απευδώς ότι «Χριστός ανέστη και Άδης εσκυλεύθη». Το λάφυρο της νίκης μόνο ένα, ο άνθρωπος. Τώρα το κενό μνημείο εν σιωπή μας προσκαλεί: «έρχου και ίδε». Η απόλυτη σιωπή και φως, παντού φως, μόνο φως. Ανέστη Χριστός... και οι άνθρωποι ως άλλοι παίδες ενθουσιωδώς και μεγαλοφώνως αποκρίνονται:

Αληθώς Ανέστη...

ΙΔΟΥ ΑΝΑΒΑΙΝΟΜΕΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ....

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΙΧΝΗΛΑΣΙΑ ΣΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Από το «Ωσαννά» στο «άρον, άρον σταύρωσον Αυτόν»

Η απαρχή και τελείωση της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος σφραγίζεται από το ένα και μοναδικό θεανδρικό πρόσωπο του Σωτήρος και λυτρωτού Ιησού Χριστού. Όλα τα υπόλοιπα πρόσωπα και τα γεγονότα που σχετίζονται με το θείο δράμα φωτίζονται και ερμηνεύονται υπό το φως του προσώπου του «ανυμφεύτου μεγάλου Νυμφίου» της Εκκλησίας Ιησού. Μέτρο και κανόνας της κρίσεως αυτών είναι ο Κύριος.

«Μεγάλη Εβδομάδα αποκαλούμε αυτήν επειδή σε αυτήν συντελέσθηκαν προς όφελός μας από τον Χριστό μεγάλα κατορθώματα»

Ιχνηλατούντες θεολογικώς τα πρόσωπα και τα γεγονότα, τα οποία συνθέτουν την μυσταγωγία της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος, αναμνησκόμεθα τα γραφομένα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, ο οποίος αναφερόμενος στο «υπεροχικόν μυστήριον» της Μεγάλης Εβδομάδος έναντι των υπολοίπων εβδομάδων του λειτουργικού έτους, υπομνηματίζει θεοπνεύστως τα εξής: «Μεγάλη Εβδομάδα αποκαλούμε αυτήν όχι επειδή οι ημέρες αυτής έχουν μεγαλύτερο μήκος απ' όλες τις άλλες, ούτε επειδή είναι κατά τον αριθμό περισσό-

τερες, αλλά επειδή σε αυτήν συντελέσθηκαν προς όφελός μας από τον Δεσπότη (Χριστό) μεγάλα κατορθώματα. Σε αυτήν δηλαδή την Μεγάλη Εβδομάδα, η χρονία του Διαβόλου τυραννία κατελύθη, ο θάνατος εσβέσθη, ο ισχυρός εδέθη. Τα σκεύη (τα υπάρχοντα) του διαβόλου αρπάχτηκαν, η αμαρτία θανατώθηκε, η κατάρρα κατελύθη, ο Παράδεισος άνοιξε και ο Ουρανός έγινε προσιτός. Οι άνθρωποι αναμείχθηκαν με τους αγγέλους και το μεσότοιχον (μεσοτοιχία) που έφραζε την θύρα του παραδείσου άνοιξε. Ο της Ειρήνης Θεός ειρηνοποίησε τα άνω και τα επί της γης, και γι' αυτό αποκαλείται Μεγάλη Εβδομάδα».

Ο «Ανύμφευτος Νυμφίος» της Εκκλησίας

Η ιχνηλασία της σωτηριώδους μυσταγωγίας της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος επικεντρώνεται στον «Ανύμφευτο Νυμφίο» της Εκκλησίας, τον θεάνθρωπο Ιησού Χριστό, ο οποίος νυμφαγωγεί το Χριστεπώνυμο πλήρωμα των πιστευόντων «εις οδόν ζωής και σωτηρίας». Ο της Εκκλησίας Νυμφίος τελεί τον «μυστικό νυμφώνα» με τον κάθε άνθρωπο, σώζει την κάθε ανθρώπινη ψυχή χωρίς περιθωριοποιήσεις, διακρίσεις και αποκλεισμούς. Αυτή η υπερουράνια νυμφαγωγία που γεννά την «μυστική νυφική σχέση» με κάθε ανθρώπινο πρόσωπο είναι η άκτιστη και άληκτη Βασιλεία του Θεού στην οποία κοινωνοί και μέτοχοι, κληρονόμοι και συνδικαιούχοι κατά χάριν είναι οι άνθρωποι όλων των αιώνων και των εποχών έως της συντελείας των αιώνων στα έσχατα. Σε αυτή την σωτηριώδη μυστική νυφική σχέση που είναι προσωπική και άμεσα βιωματική και εμπειρική, κυριαρχεί η ελευθερία που αποτελεί την θεμελιώδη βάση της αγαπητικής συναντήσεως και ενώσεως του Νυμφίου Χριστού με το κάθε ανθρώπινο πρόσωπο.

Σε αυτό το «ακατάληπτον μυστήριο» της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος υπάρχει ένα οξύμωρο σχήμα, μια αντινομία έναντι της ανθρώπινης λογικής, του αλυσιτελούς πνευματικά ορθολογισμού, που σχετίζεται με την τέλεση αυτού του μυστικού νυμφώνος μέσα από την δοκιμασία του Σταυρού. Για τον πεπερασμένο ανθρώπινο νου, που αξιολογεί και ερμηνεύει τα πάντα με κοσμικά κριτήρια, φαντάζει παράδοξο το γεγονός ότι συντελείται αυτός ο υπερουράνιος νυμφώνας δια των σεπτών και σωστικών παθών, του φρικτού σταυρικού θανάτου και του λυτρωτικού αίματος του μαρτυρίου. Ταύτα πάντα όμως έχουν ως οντολογική βάση την θεϊκή αγάπη, την προσφυώς καλούμενη «Εσταυρωμένη Αγάπη» που στηρίζει, συγκροτεί και συνέχει αυτόν τον νυμφώνα της σωτηρίας που πεπτωκότος χοϊκού ανθρώπου.

Ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός είναι το «εθελόθυτον θύμα», το οποίο με Θεϊκή αγάπη για την σωτηρία και την κατά χάριν θέωση του ανθρώπου πορεύεται την οδό του εκουσίου πάθους και της εκούσιας θυσιαστικής – θανατικής πορείας του χωρίς να υπόκειται σε κανένα νομοτελειακό φυσικό καταναγκασμό. Ο Κύριος είναι ο Βασιλεύς των Βασιλευόντων και Κύριος των Κυριευόντων, ο λυτρωτής και απελευθερωτής όλων των εθνών και όχι μόνο του Ισραήλ. Δεν είναι ένας σωβινιστής κοσμικός Βασιλεύς, αλλά ο ένας και μοναδικός, ανεπανάληπτος και ασύγκριτος σωτήρας πάντων των εθνών. Είναι ο πνευματικός Βασιλεύς των καρδιών και ψυχών, και όχι ο «Πολιτικός Μεσσίας», όπως στρεβλά τον ανέμενε το Ισραήλ.

Στην μυσταγωγική ιχνηλασία της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος εναλλάσσονται πρόσωπα και γεγονότα, τα οποία συνθέτουν εν πολλοίς ένα emphaticώς αντιφατικό και με αντινομίες πολύμορφο ψηφιδωτό με το οποίο η Εκκλησία δια των Θεοκινήτων και Θεοφόρων Πατέρων αυτής παιδαγωγεί, νοθετεί και καταρτίζει πνευματικώς το χριστεπώνυμο πλήρωμά της.

Η αντινομία ανάμεσα στη μετανοούσα πόρνη και τον Ιούδα Ισκαριώτη

Η πλέον «προκλητικά» και emphaticά έντονη αντινομία ενσαρκώνεται ανάμεσα στην οντολογικά μετανοούσα πόρνη γυναίκα και τον ζηλοτύπως φίλαυτο και εγωιστή μαθητή

Ιούδα τον Ισκαριώτη. Κυριολεκτικώς θραύει κόκκαλα η σύγκριση ανάμεσα στις δύο προσωπικότητες, όπως επιτυγχάνεται και προβάλλεται παιδαγωγικώς από την Εκκλησία μέσα από την μοναδική θεόπνευστη υμνολογία της, καθώς η αντιπαραβολή των δύο προσώπων αποκαλύπτει το «ταμείον της ψυχής» τους στο παρακάτω τροπάριο των Αίνων της Μεγάλης Τετάρτης: «Ότε η αμαρτωλός προσέφερε το μύρον, τότε ο μαθητής συνεφώνει τοις παρὰ νόμοις. Η μὲν ἔχαιρε κενούσα τον πολῦτιμον, ο δὲ ἐσπευδε πωλήσαι τον ἀτίμητον. Αὕτη τον Δεσπότην ἐπεγίνωσκεν, οὗτος του Δεσπότης ἐχωρίζετο. Αὕτη ἠλευθερούτο και ο Ιούδας ἐγεγόνει του ἐχθροῦ. Δεινόν η ραθυμία! μεγάλη η μετάνοια! ἦν μοι δώρησαι, Σωτήρ, ο παθῶν ὑπὲρ ἡμῶν, και σώσον ἡμᾶς».

Ο Ιερὸς Χρυσόστομος ἐρμηνεύει θεολογικά τις ἐπιλογές των δύο προσώπων, ἀναφέροντας ὅτι: «ἡ πόρνη μὲν ἐσώθη ἐπειδὴ ἐπαγρύπνησε, ἐνῶ ο Ιούδας που ἔπεσε σὲ οκνηρία, κατέπεσε . . . ο μαθητὴς ἐπειδὴ νόμιζε πως στεκόταν καλά, ἔπεσε, ἀλλὰ ἡ πόρνη πεσμένη σὲ τὴν ἀμαρτία ἀνέστη». Εὐστοχα δὲ ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ αμαρτωλὴ γυναίκα μὲ τὴν προσφορά τοῦ μύρου ἔδειχνε τὴν ἀγάπη της σὲ τὸ διδάσκαλο και ἔτσι παρόλη τὴν ἀμαρτία της γέμισε μὲ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ. Ο Ιούδας μὲ τὸν ἐγωισμό τοῦ ἀδίασε τὸν ἐαυτὸ τοῦ ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ και προσπάθησε νὰ τὸν γεμίσει μὲ τὸ ἀντίτιμο της πωλήσεως τοῦ Κυρίου.

Ἡ μακροθυμία και πελάγια ἀγάπη τοῦ Κυρίου καταργεῖ κάθε προκατάληψη ἠθικισμοῦ και ψευδοευσέβειας. Ο Χριστὸς δέχεται τὴν ἀνυπόκριτη μετάνοια της πόρνης γυναίκας και, σύμφωνα μὲ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου και τοῦ Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, μὲ τὴν μετάνοιά της κατέστη σεμνοτέρα Παρθένου κόρης και ἐγίνε καθηγητὴς γιὰ τοὺς αμαρτωλοὺς σὲ τὸν τρόπο της μετάνοιας που δέχεται ὁ Κύριος. Τὰ δάκρυα και οά στεναγμοὶ της καρδίας της ἀποδεικνύουν τὴν ἐπενέργεια της μετανοίας, ὥστε καθιστοῦν και τὸν ἴδιο τὸν Χριστὸ συνήγορο των δακρύων της. Ἡ πόρνη μετανοοῦσα μεταβάλλει τὸν σαρκικό ἔρωτα σὲ θεῖο ἔρωτα και ἐπουράνιο μέσα ἀπὸ τὸ φίλτρο της μετανοίας. Γι' αὐτὸ και ὁ πολὺς Ἰωσήφ Βρυέννιος υπογραμμίζει ὅτι τὰ δάκρυά της λογίζονται ὡς μαρτύριο αἵματος καθώς πηγάζουν ἀπὸ τὸν ἕσω κόσμο της ψυχῆς της.

Ἡ σύγκριση ἀνάμεσα σὲ τὸν Ιούδα και τὴν μετανοοῦσα πόρνη γυναίκα εἶναι λίαν ἀποκαλυπτική. Ἡ συνθλιβόμενη ἀπὸ τὴν ψυχοφθόρο ἀμαρτία αμαρτωλὴ γυναίκα ἀναζητᾷ διακάως και ἀπεγνωσμένα τὴν ὄντολογικὴ ἀποκατάσταση της κατακερματισμένης υπάρξεώς της σὲ κοινωνία μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ὁ Ιούδας μὲ τὴν ἐγωιστικὴ και φίλαυτη βεβαιότητα της ἠθικότητός της παραμερίζει τὴν ἀγάπη τοῦ Κυρίου και μὲ τὴν φιλαργυρία της ἀπορρίπτει τὴν ἀγάπη και τὸ πρόσωπο τοῦ Σωτήρος.

Τυφλωμένος και ἀλλοτριωμένος ὁ Ιούδας ἀπὸ τὰ δυσώδη πάθη της ψυχῆς της ἀπορρίπτει ἐνσυνείδητα τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ και καθίσταται «υἱὸς της ἀπωλείας». Δὲν μετανοεῖ ἀληθινά, ἀλλὰ ἀπλῶς μεταμελεῖται και ὁδηγεῖται σὲ τὴν αυτοκτονία. Οά θεοφώτιστοι Πατέρες της Εκκλησίας διδάσκουν θεοπνεύστως ὅτι ὁ Ιούδας δὲν ἦταν «φύσει κακός», ἀλλὰ λόγω της προαιρέσεώς της κατέστη πειθήνιο ὄργανο τοῦ Διαβόλου ἀπατεῶνα. Και γιὰ τὸν Ιούδα ὅμως ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα νὰ γευθεῖ τὴν συγχώρεση τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν ἡ μετάνοιά της ἦταν ἀληθὴς και ἀνυπόκριτη.

Τὴν ἀπειρὴ μακροθυμία και πελάγια ἀγάπη τοῦ Κυρίου ἀκόμη και γιὰ τὸν προδότη Ιούδα ἐπισημαίνει ὁ ὑψηλῆς θεολόγος Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης: «Ὁ Ιούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ἀν δὲν γινόταν ἀμέσως δῆμιος τοῦ ἐαυτοῦ τοῦ, ἀφοῦ ἔκρινε ὡς ἀσύγγνωστη τὴν ἀμαρτία της, και ἔσπευδε νὰ προσπέσει σὲ τὰ πόδια τοῦ Κυρίου και νὰ ζητήσει συγχώρεση, δὲν θὰ ἀστοχοῦσε ἀπὸ τὸ νὰ λάβει τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Χριστοῦ, που τοὺς προσφέρει μὲ περίσσεια σὲ ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη». Ὁ δὲ Ἱερὸς Χρυσόστομος συμπληρώνει ἐμφατικά ὅτι: «δὲν ὑπάρχει καμμία κακία, ἡ ὁποία νὰ μὴ λύνεται μὲ τὴν μετάνοια». Αὕτη τὴ σωστικὴ μετάνοια ἀνέμενε ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν Ιούδα.

Ο αρνητής του Διδασκάλου Πέτρος

Ηχηρή είναι και η αντιπαράβολή στην οποία προβαίνουν οι θεοφόροι Πατέρες της Εκκλησίας όταν αναφέρονται στον αρνητή του Διδασκάλου, τον Πέτρο, και στον μετανοούντα επί του σταυρού ληστή.

Ο ενθουσιώδης μαθητής ως άπειρος μαχητής απέναντι στα «βέλη του πονηρού» κυριεύεται από την έπαρση και τον στιγμιαίο αλαζονικό εγωισμό τον οποίο είχε γεννήσει η πεποίθησή του ότι αγαπούσε τον Ιησού περισσότερο από τους άλλους μαθητές. Δεν ήταν αρκετή όμως μόνον η προαίρεση ή η πρόθεση του Πέτρου ενώ απουσίαζε η του Θεού επικουρία. Η ανθρώπινη αδυναμία του ενώπιον του φόβου και των δεινών που απεργαζόταν η σπείρα των Ιουδαίων, έκαμψε και απεγύμνωσε προς στιγμήν την ενθουσιώδη ψυχή του μαθητού, ο οποίος γίνεται αρνητής του Διδασκάλου. Ο φόβος του έθαψε την αγάπη του.

Η θεολογική ερμηνεία του βαθύτερου πνευματικού υποστρώματος της δειλίας του Πέτρου αποκαλύπτει ότι ο μαθητής ήταν εγκλωβισμένος στον «ιδιότυπο εγωισμό» του, που τον οδηγούσε σε παράτολμες και αλαζονικές εκδηλώσεις προβολής της ενθουσιώδους αγάπης του προς τον Χριστό. Ο Πειρασμός του μισάνθρωπου διαβολέα ωθούσε τον μαθητή στην πτώση της αρνήσεως. Ο Ιερός Χρυσόστομος εύστοχα αναφέρει ότι ο Χριστός σκοπίμως επέτρεψε την πτώση του Πέτρου προκειμένου να συνειδητοποιήσει πως έπρεπε να εμπιστεύεται περισσότερο τα όσα του απέκάλυψε ο Χριστός για την τριπλή άρνησή του, και να θάψει την εγωιστική φιλαυτία του. Η μετάνοια σώζει τον Πέτρο. Αναλογιζόμενοι οι θεοφώτιστοι Πατέρες της Εκκλησίας την προδοσία του Ιούδα και την άρνηση του Πέτρου επισημαίνουν ότι μόνον η μετάνοια του μαθητή και όχι η υποκριτική και επίπλαστη μεταμέλεια καθίσταται η σωστική γέφυρα που τον οδήγησε στην λύτρωση της συγχωρητικής αγάπης του Κυρίου.

Ο Χριστός σεβόμενος το «αυτεξούσιο» της προαιρέσεως τόσο του Ιούδα όσο και του Πέτρου δεν εξαναγκάζει εκβιαστικά την μετάνοιά τους, αλλά με άπειρη θεϊκή αγάπη αναμένει την επιστροφή τους. Παιδαγωγεί τους μαθητές προκειμένου να κατανοήσουν και να βιώσουν την ασθένεια και την αδυναμία της ανθρώπινης φύσεως, η οποία μπορεί να αμύνεται έναντι στα βέλη του πονηρού μόνο με την ταπεινοφροσύνη και την απόλυτη εμπιστοσύνη στο πρόσωπο του όλου αγάπη Χριστού. Ο Πέτρος τελικώς εγκεντρίζεται σωστικά στον Χριστό, ενώ ο Ιούδας εγκεντρίζεται στον απατεώνα διαβολέα.

Ο εσταυρωμένος ληστής

Ο Πέτρος αρνείται τον Διδάσκαλο φοβούμενος τον φρικτό σταυρικό θάνατο ενώ ο εσταυρωμένος ληστής καταλύει τον φόβο του και είναι ο αληθώς ελεύθερος απέναντι στον φόβο του θανάτου. Τραγική ειρωνεία και ηχηρή αντινομία υπάρχει ανάμεσα στα δύο πρόσωπα.

Η ολοκληρωτική και απόλυτη μετάνοια του ληστού συμπυκνώνεται σε μια φράση: «Μνήσθητί μου, Κύριε, όταν έλθης εν τη Βασιλεία Σου», και ο άνομος που μετανοεί την εσχάτη στιγμή καθίσταται πρώτος πολίτης και οικιστής του παραδείσου. Η Εκκλησία μέσω της θεσπέσιας υμνολογίας της διακηρύττει την αλήθεια: «μικράν φωνήν αφήκεν ο ληστής εν τω Σταυρώ, μεγάλην πίστιν εύρε, μια ροπή εσώθη και πρώτος παραδείσου πύλας ανοίξας εισήλθεν. Ο αυτού την μετάνοιαν προσδεξάμενος, Κύριε, δόξα σοι». Η μετάνοια του κακούργου ληστού καθιστά αυτόν «πρότυπο και υπόδειγμα» αληθούς μετανοίας για κάθε ανθρώπινη ύπαρξη που στενάζει και συνθλίβεται κάτω από την δύναμη της ψυχοφθόρου αμαρτίας. Και ενώ «ο μαθητής ηρνήσατο, ο ληστής εβόησε, Μνήσθητί μου, Κύριε, εν τη Βασιλεία Σου». Ο Χριστός τιμά και σώζει τον μετανοούντα ληστή, τον οποίο καθιστά κοινωνό και μέτοχο της ουρανίου και ακτίστου Βασιλείας Του. Δια τούτο ψάλλει και η Εκκλησία:

«Κύριε, ο τον ληστήν συνοδοιπόρον λαβών, τον εν αίματι χείρας μολύναντα, και ημάς συν αυτώ καταρίθμησον ως αγαθός και φιλόανθρωπος».

Ο ληστής ανοίγει διάπλατα τους πνευματικούς οφθαλμούς της υπάρξεώς του, την ψυχή και την καρδιά του, δεχόμενος και αντιλαμβανόμενος την σταύρωση του Χριστού ως αυτοθυσιαστική πράξη που αφορά και την προσωπική του λύτρωση και σωτηρία. Με τους οφθαλμούς της ψυχής του βλέπει τον κρεμάμενο επί ξύλου Χριστό ως ιστάμενο επί θρόνου δόξης και συγκαθήμενο με τον Θεό Πατέρα και το Πανάγιο Πνεύμα. Ο ληστής και ο αρνητής Πέτρος μετανοούν, ενώ ο Ιούδας μεταμελείται, αλλά η μεταμέλεια δεν έχει σχέση με την μετάνοια, διότι το κίνητρό της είναι ο πληγωμένος εγωισμός και όχι η συντριβή ως έκφραση ταπεινώσεως. Αποδεικνύεται λοιπόν σύμφωνα με την γραφή του Ιερού Χρυσοστόμου ότι «ο ληστής ήταν όντως ληστής και γι' αυτό ελήστευε την Βασιλεία του Θεού με το «Μνήσθητί μου Κύριε»».

Η πολιτική και θρησκευτική ελίτ του Ισραήλ

Η σπείρα των Ιουδαίων, δηλαδή οι Γραμματείς, οι Φαρισαίοι, οι Ιερείς και Αρχιερείς που απάρτιζαν το Ανώτατο Ισραηλιτικό Συμβούλιο, το οποίο τελικώς κατεδίκασε παρανόμως τον Ιησού, υπήρξαν τα πρόσωπα εκείνα που ως η «πολιτική και θρησκευτική κάστα» καταδυνάστευαν τον Ισραηλιτικό λαό, τον οποίο χειραγωγούσαν και ποδηγετούσαν. Αυτή η φατρία του Ισραήλ αισθανόμενη τα πλήγματα από τους πύρινους λόγους και τον δημόσιο έλεγχο του Ιησού εξυφαίνει το «σχέδιον της ανομίας και της χριστοκτονίας». Η πολιτική και θρησκευτική ελίτ του Ισραήλ απεργάζεται το ανουσιούργημα της δυσώδους θεοφονίας και φανατίζει τον λαό του Ισραήλ, ο οποίος παρά τις πολλαπλές ευεργεσίες που εδέχθη από το δημιουργό και Πλάστη του Χριστό, αποδεικνύεται τυφλός και πωρωμένος από την κακία και την άβυσσο των παθών που κυριαρχούν. Ο αγνώμων λαός στρέφεται κατά του ευεργέτου και υποτάσσεται στο μιανό σχέδιο της χριστοκτονίας που οι Γραμματείς και οι Αρχιερείς έχουν προαποφασίσει. Χορεύει ο διάβολος τον πιο τρελό χορό του και κρούει τα τύμπανα της ανομίας μαζί με τον άνομο θίασο της πολιτικής και θρησκευτικής κάστας που μόνον κατ' όνομα είναι το Ιερατείο του λαού, αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί την σπείρα των πλέον στυγνών δολοφόνων του αναμάρτητου Ιησού.

Αβυσσώδες μίσος, κακία, φθόνος, σκληροκαρδία, εωσφορική μανία και πνευματική τύφλωση συνθέτουν την πνευματική υπόσταση του λαού, ο οποίος δεν δέχεται την αγάπη του Κυρίου και του προσφέρουν χολή, όξος, σταυρό και καρφιά. Η απόλυτη κατάπτωση του αγνώμονος λαού αποκαλύπτεται όταν στη δημόσια τοποθέτηση του Ποντίου Πιλάτου: «Α-θώος ειμί από του αίματος του δικαίου τούτου υμείς όψεσθε», ακούγεται η εωσφορική βοή, η οποία ηχεί ως ενσυνείδητη ομολογία της μαιιοφονίας: «Το αίμα αυτού εφ' ημάς και επί τα τέκνα ημών». Εωσφορικός εγωισμός και δαιμονιώδης κακία υποτάσσουν τον σκληρόκαρδο λαό, ο οποίος παρόλο που εγεύθη τις πολλαπλές ευεργεσίες του Ιησού, εντούτοις καθίσταται μιανός και δυσώδης φονευτής του δικαίου Ιησού. Και όντως το αίμα Ιησού καταπνίγει την ανομία τους.

Το κύριο πειθήνιο όργανο του διαβόλου, η σπείρα των Γραμματέων, Πρεσβυτέρων, Αρχιερέων και Φαρισαίων, που συναποτελούν την θρησκευτική και εθνική ηγεσία του υπόδουλου στους ειδωλολάτρες Ρωμαίους Ισραήλ, κινεί τα νήματα της θεοκτονίας. Το ανώτατο Ισραηλιτικό Συμβούλιο κατά παράβαση κάθε θρησκευτικού και κοσμικού νόμου, και καταστρατηγώντας κάθε έννοια δικονομικού δικαίου υφαίνουν το άνομο σχέδιο τους και στήνουν την «ανάκριση-δίκη παρωδία» προκειμένου να οδηγήσουν στον θάνατο τον αναμάρτητο και ανεξίκακο Ιησού. Με ψευδομάρτυρες πληρωμένους και εκφοβισμένους κατευθύνουν την όλη διαδικασία στην επαλήθευση της διπλής κατηγορίας ότι: α) ο Ιησούς είναι ψευδομεσσίας και β) επικίνδυνος επαναστάτης εναντίον του ρωμαϊκού κράτους. Από το άνομο δικα-

στήριο ανόμων ανθρώπων η δίκη του Ιησού καθίσταται βδελυρό στίγμα και αιώνιο όνειδος των δολοφόνων ψευδοκριτών.

Επιβεβαιώνεται και κατακυρώνεται η κατασκευασμένη κατηγορία των συκοφαντών Αρχιερέων, Γραμματέων και Φαρισαίων, οι οποίοι παραδίδουν τον Ιησού στον Πιλάτο για να εκτελέσει την σταυρική θανατική καταδίκη καθώς μόνον οι επικυρίαρχοι ρωμαίοι κατακτητές είχαν το δικαίωμα να εκτελούν τις σταυρικές καταδίκες, ενώ κατά τον Ιουδαϊκό νόμο θα έπρεπε να τον καταδικάσουν σε θάνατο με λιθοβολισμό. Η αρρωστημένη διαστροφή που γεννά η αμαρτία και η φθονερή θυγατέρα της, η κακία, οδηγεί τους Ιουδαίους να απαιτούν την φρικτή σταυρική θανάτωση του Ιησού παρόλο που ο Πιλάτος δεν επιθυμεί να τον δικάσει και τον καταδικάσει λέγοντας: « Λάβετε αυτόν υμείς και κατά τον νόμον υμών κρίνατε αυτόν». Η τραγικότητα της θρησκευτικής ηγεσίας του Ισραήλ έγκειται στο γεγονός της άκρας υποκρισίας και ψευδοευσεβούς τυπολατρείας τους καθώς γνωρίζουν ότι οδηγούν αδίκως στον θάνατο τον αναμάρτητο και δίκαιο Χριστό και ταυτοχρόνως επιδιώκουν να καταστήσουν τον Πιλάτο συνεργό στο ανοσιούργημά τους προκειμένου να αποποιηθούν την πνευματική ευθύνη και το ηθικό βάρος της αμαρτίας τους.

Ο Πόντιος Πιλάτος

Ο Πόντιος Πιλάτος είναι «σημείον αντιλεγόμενον» και αμφιλεγόμενο πρόσωπο. Εγκλωβισμένος ο ίδιος στο πανούργο και διαβολικό σχέδιο της σπείρας των Ιουδαίων φαντάζει ωσάν να ψυχορραγεί φοβούμενος την θρησκευτική ηγεσία του Ισραήλ, η οποία τον εμπλέκει άμεσα στην θανατική καταδίκη του αθώου Ιησού. Προσπαθεί μέσα από τις πολλαπλές ερωτήσεις προς τον Ιησού να ανακαλύψει την αλήθεια, αλλά η αλήθεια που είναι ένσαρκη και ίσταται ενώπιον του δεν την βλέπει, διερωτώμενος: «τι έστιν αλήθεια;». Δεν διατάζει να ομολογήσει: «εγώ ουδεμίαν αιτίαν ευρίσκω εν αυτώ» και προκειμένου να θέσει τέλος στην δοκιμασία του Ιησού, τον παραδίδει στους στρατιώτες να τον μαστιγώσουν και να τον εξευτελίσουν, ώστε να τον εμφανίσει στον μενόμενο όχλο για να τον συγκινήσει και να τον σώσει.

Αλλά και η επιλογή του Πιλάτου να εφαρμόσει την κατ' έθος απελευθέρωση ενός καταδίκου εν όψει της εορτής του Ιουδαϊκού Πάσχα, καταδεικνύει ότι ο ίδιος παλεύει εσωτερικά με την συνείδησή του προκειμένου να σώσει τον Ιησού. Σε καμμία περίπτωση όμως δεν θα πρέπει να αποσιωπηθεί ότι ο Πιλάτος γνωρίζει καλά την δεινή θέση στην οποία τον είχε οδηγήσει η σπείρα των Ιουδαίων και φοβούμενος μήπως εκτεθεί στην Ρώμη και απωλέσει την θέση του ύστερα από την δόλια τακτική των Ιουδαίων να τον θέσουν εκβιαστικά προ των ευθυνών του, όταν κατηγορούν φθονερώς τον Ιησού ως ψευδοπροφήτη, ψευδομεσσία και κυρίως ως επαναστάτη Βασιλέα του Ισραήλ που αντιστρατεύεται την εξουσία και κυριαρχία του αυτοκράτορος, τελικώς εν πλήρει συνειδήσει συνηγορεί στο ανοσιούργημα τους. Δεν λειτουργεί με κριτήριο την δικαιοσύνη, αλλά ενεργεί για να σώσει την καριέρα και το κεφάλι του συλλογιζόμενος το «ίδιον όφελος». Ο Πιλάτος με δολιότητα προσπαθεί ν' αποσπάσει από τον Ιησού την κατάλληλη ομολογία για να θεμελιώσει την ανυπόστατη κατηγορία και τον ερωτά: «Συ ει ο Βασιλεύς των Ιουδαίων;». Ο ευθυνόφοβος Πιλάτος δεν ενδιαφέρεται να σώσει τον Ιησού, αλλά ως άτολμος, δειλός και μοιραίος εκπρόσωπος της κοσμικής εξουσίας αγωνίζεται να κρατήσει την εξουσία του. Προκαλεί μάλιστα εντύπωση η θρησκευτική και εθνική αποστασία του Ισραήλ, ιερατείου και λαού, όταν φθάνει στην απόλυτη κατάσταση να αποδεχθεί την ειδωλολατρική ηγεσία των Ρωμαίων δυναστών του μόνο και μόνο για να δολοφονηθεί ο Ιησούς, ομολογώντας με ωμότητα: «ουκ έχομεν Βασιλέα, ει μη Καίσαρα».

Η σύζυγος του Πιλάτου και ο ρωμαίος ειδωλολάτρης εκατόνταρχος

Στην τρέλα του προδότη λαού και στον φόβο που επιβάλλει το δυσεβές Ιερατείο, όλα φαντάζουν απογοητευτικά και πνιγμένα στο σκότος της ανομίας. Εντούτοις λίγες αχτίδες ελπίδος προβάλλουν μέσα από την αγαθή προαίρεση ορισμένων προσώπων που αναγνωρίζουν στο πρόσωπο του Ιησού τον Μεσσία. Η σύζυγος του Πιλάτου «κατ' όναρ» δέχεται την αποκαλυφθείσα θεόθεν αλήθεια στο πρόσωπο του Κυρίου, όπως και ο ρωμαίος ειδωλολάτρης εκατόνταρχος, ο οποίος ιστάμενος ενώπιον του στον Γολγοθά κατά τις «μεγάλες ώρες» του θείου πάθους, ομολογεί υπό του Θεού φωτιζόμενος στα ενδότατα των μυχίων της ψυχής του: «Αληθώς Θεού υιός ην ούτος». Η τραγικότητα των στιγμών αυτών εντείνεται ακόμη περισσότερο εάν αναλογισθεί κάποιος ότι ο εθνικός (ειδωλολάτρης) εκατόνταρχος αν και «θεοστυγής», όπως χαρακτηρίζονται οι ειδωλολάτρες, πιστεύει στο πρόσωπο του Ιησού και αργότερα ως οπαδός του Ναζωραίου υπομένει το μαρτύριο του αίματος, ενώ οι ιουδαίοι, ο «περιούσιος λαός», καθίστανται «θεοκτόνοι» από την εωσφορική και «αυτόφθονη» κακία και το αβυσσώδες μίσος τους. Τυφλοί οδηγούνται στην πνευματική απώλεια.

Ο Ιωσήφ και ο Νικόδημος

Οι δύο επιφανείς άνδρες του Ισραήλ, ο ευσχήμων Βουλευτής Ιωσήφ και ο Νικόδημος υπερβαίνουν τον ανθρώπινο φόβο που γεννά η αμαρτία και η δυσπιστία ή απιστία έναντι του Ιησού, αιτούνται το σώμα του μεγάλου νεκρού από τον Πιλάτο και κατ' εφαρμογή των νενομισμένων του Ιουδαϊκού νόμου ενταφιάζουν αυτό στο «καινόν μνημείον» που ήταν ιδιόκτητο επ' ονόματι του Ιωσήφ. Οι θεοφώτιστοι Πατέρες της Εκκλησίας αναφέρονται στο θάρρος και τον ηρωισμό των δύο ανδρών, οι οποίοι κινούμενοι εξ αγάπης και με ανθρώπινο σεβασμό στο πρόσωπο του νεκρού Ιησού δεν υπολογίζουν το κοινωνικό και προσωπικό κόστος της επιλογής και πράξεώς τους, αλλά ενεργούν ελευθέρως και αυτοπροαιρέτως.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας συγκρίνουν την στάση των δύο επιφανών ανδρών του Ισραήλ με εκείνη των μαθητών που φοβισμένοι κρύπτονται εγκαταλείποντας τον Διδάσκαλο, ενώ ακόμη και την ώρα που θα έπρεπε να ζητήσουν το σώμα του Κυρίου για να το ενταφιάσουν είναι απόντες, πλην του Ιωάννου «όν ηγάπα ο Κύριος». Οι κρυπτόμενοι «δια τον φόβον των Ιουδαίων» μαθητές είναι διασκορπισμένοι αφού πατάχθηκε ο Ποιμένας και όντας χλιαροί περί την πίστη στο πρόσωπο του Κυρίου βιώνουν την απελπισία και την απόγνωση του φόβου και της ανασφάλειας που γεννά η επενέργεια της αμαρτωλής και αδύναμης ανθρώπινης φύσεως.

Οι γυναίκες ενώπιον του σταυρωθέντος Ιησού

Τα μόνα πρόσωπα που ίστανται ενώπιον του σταυρωθέντος Ιησού είναι οι γυναίκες με πρώτη την Υπεραγία Θεοτόκο, εξαιρουμένου του νεαρού μαθητού Ιωάννου, οι οποίες εμφορούμενες από την ανυπόκριτη και πανσθενουργό αγάπη για το πρόσωπο του Ιησού ακυρώνουν και αποβάλλουν τον ανθρώπινο φόβο καθώς «η αγάπη έξω βάλλει τον φόβον». Γι' αυτό και ο Ιερός Χρυσόστομος επισημαίνει ότι «και το ασθενέστερον γένος ανδρειότερον εφάνη τότε». Αυτές οι γενναιόφρονες γυναίκες που μόνες βίωσαν τις «μεγάλες ώρες» του Γολγοθά και πάλι αυτές θα γευθούν την ευφρόσυνη χαρά της πρώτης είδησης ότι «ηγέρθη ο Κύριος».